

סיפורו האישי של העבריין הצעיר על סיפון ה"קאליפסו"

שיפסיקו להציק לי!"

— זאת שלמה הרוש —

עמדתי על סיפון האניה הגרמנית פליון וראיתי מרחוק את אילת. הרגשות שלי היו מבלבלים. מצד אחד שמחתי לחזור ארצה, במיוחד אחרי כל מה שקרה לנו בנסיעה השגעונית הזו עם הקאליפסו — אבל לעומת זאת ידעתי שאני אישית אחיה נאלץ להמשיך באותם חיים שחיתי עד לאותה הרפתקה של המסע לחפש. עד כמה שהספקתי להכיר את המשטרה, ידעתי ששוב הם יספלו אלי ולא יתנו לי לחיות את חיי בשקט.

עד גיל 12 היו לי חיים נורמליים כמו כל ילד אחר. נולדתי בירושלים בשנת 1935. כשהייתי בן שנה עברנו לתל-אביב. אבא, שהוא רפד במקצועו, ניסה לעבוד כעצמאי, אבל נכשל. הוא קנה פעם אחת, יחד עם דודי ושהי, שותפו, סחורה גנובה מבלי שידע זאת. הוא גידון לקנס וזה הרס אותו לגמרי. אני למדתי בבית ספר עממי, וכבר עמדי לסיים אותו עד שיום אחד רצו להעביר אותי לבית ספר למפגרים, אף על פי שהציגים שלי לא היו גרועים במיוחד. לא הסכמתי לעבור ועובתי את הלימודים.

הייתי בן 12 בסך הכל והתחלתי לעבוד בכל מיני עבודות. העבודה הראשונה הייתה במוסך של קרוב משפחה. אחר כך עבדתי בבית מלאכה לעבודות קרטון. הייתי ילד וניצלו אותי, עובתי מקום עבודה אחד אחרי השני. גרשתי לנוער העובד והם סידרו ארתי במחלקת עבודות ציבוריות כנער שלוח.

★ ★ ★ שוקודר רק בקיצוב

פעם נכנס לי לראש, שכדאי להיות בקיצוב. סיפורי לי ששם טוב לכל אחד ואחד חסר דבר. הלכתי לקיבוץ נאות מרדכי שבגליל העליון. חשבתי שאסתר שם, אבל גם בקיבוץ לא נשארתי יותר משבוע אחד. זו הייתה תקופת הקיצוב ואני נכחתי להביא אתי את פנס הנקודות שלי. ערב אחד חילקת המדריכה לילדים שוקולד ולי לא נתנה. מפני שהפנס שלי לא היה במקום. התרגזתי נורא וצעקתי אל המדריכה שאני הולך להביא את הפנס. ארזתי את הבגדים שלי, קיבלתי דמי נסיעה הלוך ושוב ולא חזרתי לשם יותר.

פניתי להסתדרות וביקשתי עבודה כדי להתקיים. סידרו אותי כשליש בדפוס דבר ועבתי שם חצי שנה עד שהגיע הזמן שלי ללכת לצבא. כיוון שהייתה לי תמיד משיכה לים, ביקשתי שישבצו אותי לחיל הים, אבל במקום זה עשו אותי עוזר למכונאי בחיל חימוש. הגשתי בקשה לעבור ליחידה מיוזמת. בחיל הים כמתנדב אבל במקום זה הציבו אותי ליחידה סמוכה לעיר ועשו אותי גיבוביק.

הייתי ש.ג. וסניטר. הגשתי בקשה לעבור לצנחנים ולא התקבלתי. עברתי מיחידה ליחידה ומתפקיד לתפקיד עד שהכל נמאס לי. פעם, כששלח אותי הרס"ר של היחידה, עם נהג וקומנדק, להביא גזרות חשמי לנשף פורים, שהתקיים במחנה, עצרתי את הנהג בעיר ואמרתי לו "שלו, אני הולך הביתה". למחרת כבר יצאתי לעבוד בבנין. רק אחרי 17 יום שלח הרס"ר את הרב"סמל אלי הביתה. הוא השפיע עלי שאחזור למחנה כל עוד אני נחשב כנפקד ולא כעריק. לקחתי את שם התפצנים וחזרתי אתו למחנה. במשפט הסברתי לקצין השופט את הסיבות שהניעו אותי לברוח הביתה וסיפרתי לו הכל אודות המצב אצלנו בבית. הוא שמע והחליט לזכות אותי מכל אשמה.

★ ★ ★ הדרך לעולם התחתון

מאז ועד השהירות לא היו לי שום בעיות עם הצבא. כשהשתחררתי, הסתובבתי בלי עבודה עם חבר אחד בשם שאול ארקוני. החבר הזה סיפר לי, שאדם בשם ד"ר דודי אלון, עומד להקים שנקלון כפר נוער, להכשיר שם נערים עבריינים כימאים ודייגים.

החבר סיפר לי שאלון מחפש מדריכים לכפר וסידר לי פגישה אתו. נפגשתי עם אלון והתלהבתי מיד מהרעיון שלו. נסעתי לאשקלון. בהתחלה זה הלך בסדר. אחר כך החל הכפר להתמוטט, עד שחוסל לחלוטין.

אחרי חצי שנה פגשתי את אלון בתל-אביב, והסברתי לו כי המצב אצלי הוא כבי רע מבחינת עבודה. ביקשתי ממנו שיעזור לי לעלות על אניה. אלון שלח אותי אל וידרא מחברת שוהם ואל זאב הים, המפקח הימי של משרד התחבורה. מזכירתו של וידרא שלחה אותי אל מפקח המכונה בשם הם והוא הפנה אותי לאיגוד הימאים עם המלצה לקבל אותי כמתחיל במחלקת המכונה. באיגוד בחיפה לא רצו לרשום אותי. לא היתה לי עבודה. בלשכה נתנו לי יומיים בחודש. התחלתי להסתובב עם אני שים מהעולם התחתון. אז הכרתי את עובדי יה חבני, שהיום הוא מרצה שלוש שנות מאסר על פריצה. יחד אתנו היתה עוד בתורה בשם שרה ש"ס, שגם בעלה גידון לשש שנות מאסר. אז התחילו העניינים שלי עם המשטרה.

★ ★ ★ "בורר דמי שיוזו"

לכנו פעם שלושנו לטייל. שרה ועובדיה ואני. הגענו לרמת חי. שרה הצביעה על דירה חשוכה שעמדה על עמודים ואמרה ששם אפשר למצוא משהו בריא. שאלתי אותה מאיפה היא יודעת והיא אמרה "תסמוך עלי, אני יודעת מה שאני מדברת".

שרה נעמדה ליד עמוד חשמל סמוך כמשמר, ואנחנו ניגשנו אל הבית. הוסכם בינינו שאם תופיע הדודה (המשטרה), שרה תשמיע שריקה במשרוקית. עובדיה ואני הלכנו מסביב מכיוון המטבח. אבל עוד לפני שהספקנו לפתוח את הדלת של המטבח, צאו פתאום מתחת לבנין שלושה אנשים לבושי בגדים אורחים כשבידיהם אקדחים שלופים. ניסינו להתנער ומיד נשמעה הצעקה "מי שזו מקבל כדור, עמדו על המקום".

לעובדיה היו גפרורים ולי היה מברג. בלי שהם הרגישו וזקתי את המברג הצידה. הם התקרבו אלינו והושיבו אותנו ליד הגדר. עובדיה היה הראשון שהתחיל לדבר. הוא האשים את המשטרה ששקחה את שרה בכחונה כדי להפיל אותנו בפח, ועל זה הוא קיבל מיד סטירת לחי מצלצלת.

ראיתי שאין טעם לדבר ושחקתי כמו דג. השלושה הזעיקו נייט. חיפשנו את שרה אבל היא נעלמה. במשטרה הכחשנו הכל. השוטרים טענו שהיה אתנו אדם שלישי ורצו לדעת מי זה היה. לא אמרנו דבר ואמרנו השוטרים שזו היתה שרה שם טוב. ידענו ששרה היתה המודיעה שלהם. עצרו אותנו ל-15 יום, ומאז ועד היום זה עוד לא נגמר. לא נתנו לי לחיות, כל כמה ימים היו עוצרים אותי ליום-יומיים, בטענה שביצעתי פריצות שונות. פאר, ממורר הבילוש, אמר לי בעצמו שאם אני לא אעזור לו הוא ייהרוס אותי. לא פעם ולא פעמים הציעו לי לעבוד כמודיע תמורת עזרה חמרית מצידם.

★ ★ ★ הדרך למאסר

איתי שזה לא עניין והתחלתי לצאת מן הארץ. גשתי את אלון וסיפרתי לו שאני יוצא לגרמניה. הוא שמח מאוד וביקש ממני שבהזדמנות הזאת אבקד יהודי בשם יעקוב אולטמאיר מפרנקפורט, שהוא ציר בפרלמנט המערב גרמני. אולטמאיר ביקר בארץ בכפר הנוער והבטיח לעזור לכפרי. נסעתי לגרמניה ונפגשתי עם אותו יהודי, אבל לא הצלחתי לעשות דבר בשביל הכפר. חזרתי ארצה מיואש ומאמתי את אלון עושה את ההכנות האחרונות להקים מחנה את כפר הנוער, הפעם בבית-אילת. קפצתי על המי ציאה והצטרפתי למכונית הראשונה שיצאה למקום. היינו ששה בחורים.

הקמנו מהר 15 אהלים ודני מצפון, מנהל הנמל, סידר לנו עבודה כסבלים בנמל אילת. אחרי שבוע של עבודה, פגשנו את יהודה בכרי. בכרי סיפר לנו שיש ברשותו ספינה והוא עומד להפליג לחפש, כדי להביא צדפים ואלמוגים ליום אילת. הוא גם סיפר לנו שטרם הצליח לגייס צוות מתאים. עוד באותו יום נפגש בכרי עם ד"ר אלון וסוכים ביניהם שהד"ר ידאג לצוות ולרוב חובל. כבר למחרת התחלנו כולנו לעבוד על ה-

קליפסו. תיקנו את המנוע, צבענו ועשינו את כל ההכנות להפלגה. הד"ר נסע לתל-אביב ושלח לנו משם אספקה, ציוד ומכשירי ניחוש. ההכנות נמשכו ארבעה חודשים. שבוע לפני המועד שנקבע להפלגה, הגיע סוף הקפטיין. בחור צעיר כבן 33, עולה חדש מפולין בשם יוסף גינגולד. אלון גילה אותו בחיפה ושלח אותו אלינו. הוא נשאר אתנו, אולם יומיים לפני ההפלגה התברר שהמפקח הימי מטעם משרד התחבורה, זאב הים, לא אישר לו את המינוי. במקומו נשלח לנו צעיר חיפאי אחר, שמואל טבלין (28) שהיה קודם קצין שלישי בצי הסוחר.

★ ★ ★ קילו וחצי בשר לצוות

יומיים אחרי שהגיע הקפטיין החדש הפלגנו. היינו תשעה אנשים על הסיפון. שלמה הרוש, אברהם סחון ושלמה פרח מכפר הנוער, אבנר פורטנוי, בן דודו של בעל הספינה יהודה בכרי, אליהו מזרחי וא' לכס בלן מאילת. טבלין, גינגולד ובכרי הרכינו עוגן בשעה 11 בלילה כדי להגיע בכורר למיצרים. הגענו רק בצהרי היום

גבינה לכל הצוות. כך זה נמשך שבוע שלם. אחרי שבוע ביקשנו כסף כדי לרדת העירה ולהתבדר קצת. בכר טען שאין לו אף פרוטה לצרכים כאלה. גם לצרכים אישיים קטנים כמו בולים וסבון גילוח לא היה לו כסף. תמיד כשהיינו פונים אליו לבקש משהו היה עונה "עובד אותי, אין לי כסף". ידענו כי באותו זמן הוא מבלה היטב בבארים בעיר וזה הרגינו אותו עוד יותר. שלחנו מברק אל הקונסול הישראלי וביקשנו שיבוא להסדיר את העניינים בקאליפסו. אחרי שלושה ימים הגיע סגן הקונסול רח"מ חמור, שוחח עם כולנו והחתיים אותנו על הצהרה שנשמע לטבלין ולא נפר את הוראותיו. מאז ועד החזרה הביתה קבלנו תמיכה יומית של חמישה דולר חבשיים ליום שהם בערך ארבע לירות ישראליות.

★ ★ ★ הכזה במנוע

ביתניים ראה בכר שמהעסק של האלמוגים לא יצא שום דבר. הוא התקשר עם סוחר קמח דגים מקומי. בכר הבטיח לו שברגע שתתקן הספינה, יצא אתו להוביל דגים מהאיים בסביבה למאסרה. התלטנו למנוע את ההפלגה, כי ידענו שבכר מסוגל להשאיר אותנו במקום, בלי כל נקיפות מצפון. בלילה, כשבכר ישן, נכנסנו לחדר המכונות והורדנו את צינור הדלק. החורנו אותו רק אחרי שהבטיח שלא יפליג בלעדיו.

לפני שבועיים בישר לנו סגן הקונסול חמור, שאנו עולים על האניה הגרמנית פליון (2000 טון). שתוביל אותנו לארץ. התקרית האחרונה ארעה ביום שעזבנו בכר בא למוח עם תימור ועלה לספינה.

ספן הרוש ובנות מאוזה
שלושה אקדחים בחשכה

אחד הבחורים שאל את בכר מדוע האשים אותו שגנב ממנו 250 דולר, ובכר דחה אותו הצידה וטען שאינו חייב לו הסברים. בלי לומר דבר הנחית בו הבחור אגרוף. שתיים אחרי התקרית כבר היינו על הפליון. את בכר לא ראינו יותר. לנו הוא אמר בפירוש שאינו מתכוון לחזור כלל, אבל כשהגענו אחרי ארבעה ימים לאילת, סיפרו לנו שהוא כתב למשפחתו שהוא מתכוון לחזור, ואפילו לתבוע אותנו לדני. כשהגענו לאילת עצרה אותנו המשטרה ולקחה את כולנו לחקירה. לא נתנו לנו לומר אף מילה לאנשים שחיכו לנו על החוף, לפני שסיפרנו את כל הסיפור הזה במשטרה.

המשטרה שחררה אותנו והעסק נגמר. אינני יודע עדיין מה יהיה אתי. אני מוכן לחזור אל הים, אם כי לא עם בעל ספינה כמו בכרי. יכול מאד להיות שנקים מחדש את כפר הנוער שלנו באילת. כבר בשבוע הבא אנחנו מתכוונים לרדת שוב לאילת בקשר להקמת הכפר. אבא לא יצא מזה כלום, אסע לחיפה ואנסה לקבל עבודה אצל צים ואיגוד הימאים. לא יאכפת לי באיזה תנאים, העיקר לעלות על אניה וללמוד מקצוע שיקיים אותי בכבוד. מספיק היה לי עם המשטרה. אינני רוצה להכיר אותם יותר, ושיפסיקו להציק לי.